

Dagens namn

HÅKAN HAGWALL:

Sven Romanus

När det drar ihop sig till regeringsammans-träde inträder i lokalen en liten rund äldre herre och slår sig ner på platsen bredvid Gösta Bohman. Med en tung duns lägger han Sveriges Rikes Lag i bordet. Landets justitieminister Sven Romanus har tagit plats. Mannen som tagit som sin uppgift att bokstavligt läsa lagen för den övriga regeringen.

Sven Romanus har mycket få synpunkter på regeringens allmänna politik. Medan de politiska diskussionerna pågår sitter han mestadels tyst och slår i lagboken. Men han lyssnar, och bläddrandet är en kontinuerlig kontroll av lagenligheten i de åtgärder som planeras. Och rätt som det är häver justitieministern upp rösten: "Jag ber att få påpeka ..." Då blir det i gengäld de övriga statsråden som får lyssna. Sven Romanus har i regeringskretsen, liksom i alla andra kretsar där han tidigare arbetat, tillvunnit sig en fullständig respekt. Alla vet att han vet vad han talar om, annars talar han nämligen inte. Och för det mesta fogar man sig efter hans auktoritativa besked. När tex energiminister Olof Johansson härförleden var ute och försökte lägga någon sorts munkavle på Vattenfall och Centrala Driftledningen, som hade lite obekväma synpunkter på kärnkraftsfrågan, blev han eftertryckligt ledd på rätta vägar av justitieministern, som kan sina läxor om yttrande- och tryckfrihet.

Vid sitt tillträde som justitieminister sade Sven Romanus: "Lagarna skall spegla det allmänna rättsmedvetandet. Och de skall vara skrivna så att vanligt folk begriper dem. Strider lagarna mot allmänhetens uppfattning skall man inte försöka reformera allmänhe-

ten utan ändra lagarna i stället."

I dessa ord ligger ju ett principprogram för en totalgenomgång av hela den svenska lagstiftningen. Om Romanus skulle lyckas genomföra en reform i den andan och röja upp i den gamla snårskogen av motstridiga lagar, grumligheter, generalklausuler och allsköns kautschukparagrafer, kommer han att förtjäna eftervärldens tacksamhet i lika höga grad som de som indirekt lagt bördan på honom – hans företrädare – förtjänar att försvinna i glömskan eller kanske tvärtom bli ihågkomna som varnande exempel.

Frågan är bara om Romanus hinner med och om han får det erforderliga stödet för en sådan i ordets egentliga mening revolutionär, dvs omvälvande, insats.

Sven Romanus var för den stora allmänheten totalt okänd, när han upphöjdes till statsråd. Han var inte särskilt välkänd i de innersta politiska cirkelarna heller, i vart fall inte som statsrådkandidat. Hans utnämning lär också från början ha kommit till mest av en slump. När det stod klart att smutskastningskampanjen mot Astrid Kristensson varit tillräckligt framgångsrik för att den mest naturliga kandidaten inte skulle få posten som justitieminister, stod man plötsligt utan kandidater. Inom de tre partiledningarna diskuterades fram och tillbaka. Under en sådan diskussion i folkpartiet dök chefredaktören i Eskilstuna-Kuriren, Hans Schöier, upp och slängde en passant ur sig: "Ta Sven Romanus. Han är bra."

När folkpartiets förhandlare dagen därpå föreslog att Romanus skulle få justitieministerposten, blev det först – enligt vad som berättats – alldeles tyst. Hade Ahlmark och

hans rådgivare blivit alldeles galna? Det tog ett tag innan man fick klart för sig att det inte rörde sig om Gabriel Romanus, en av folkpartiets mellanviktare i riksdagen, utan om hans farbror, förre ordföranden i Högsta Domstolen, justitierådet Sven R, sjuttio år gammal och deklarerat opolitisk.

Enligt sin princip att acceptera alla uppdrag han anser sig kompetent till svarade Romanus genast ja, när Fälldin ringde och frågade om han var villig att ställa upp. Två dagar senare kunde han glädjas åt att av den nye statsministern presenteras som en man som står höjd över all diskussion, en man av högsta möjliga kompetens.

Herr Palme, som också samma dag fick säga sitt om den nya justitieministern, fick till följande: "Jag är nog lite för ung i politiken för att ha något att säga om honom." Det var ju lustigt sagt – men fel. Om Palme inte kände till Romanus förtjänster som ordförande i Högsta Domstolen under större delen av Palmes statsministertid, så borde han väl ändå ha hört talas om ordföranden i pressens opinionsnämnd och ordföranden i den av Palmeministären tillkallade massmediautredningen.

Sven Romanus kallar sig opolitisk – och det är han förstås i meningen "icke parti-

gångare". Men visst har han en allmänt borgerlig inställning. I sina egna frågor har han en mycket stark politisk vilja. Justitieutskottets borgerliga ledamöter skall inte inbilla sig att de kan ta sig några större friheter i förhållande till hans propositioner än vad som gäller för andra utskott och statsråd. Det fick tex de moderata ledamöterna av utskottet nogsamt veta, när de funderade på att avvika från Romanus' proposition om att avskaffa lagen om förvandling av bötesstraff till fängelse.

Men visst uppträder Romanus annorlunda i riksdagen än andra statsråd. Han inlåter sig aldrig i polemik i annat än själva ämnet och han är oomkullrunkeligt saklig. Fler än en kommunist och ungradikal folkpartist har misslyckats med att få honom arg. Han bara fortsätter att lugnt tala om hur det förhåller sig.

Även i andra avseenden kan han kosta på sig att avvika från mönstret. Några dagar efter regeringsskiftet ringde en yngre kvinnlig journalist upp honom för att ställa några frågor. Romanus svarade snällt ett tag, men plötsligt frågade han själv: "Ursäkta, men varför kallar ni mig du?"

Det skulle ingen riktig politiker våga sig på.